

Rolul educației plastice în formarea tinerii generații și culturalizarea societății

Ludmila Mokań-Vozian, dr., conf. univ.,

Cezara Gheorghiuă, dr., conf. univ.,

Ana Simac, dr., conf. univ.

Summary

Art education provides a means to many educational purposes. It helps children to be more tolerant and open, promotes individuality, supports their personal trust, fosters creative expression and improves their academic performance. Involvement in the arts has shown increased academic performance in all areas, not just in the art. Also in accordance with Gardner's theory of multiple intelligences [3], it allows children who may not be the best at some materials to foster a talent. Moreover, the arts, by themselves, are subjects of study recognized for how to promote learning for children with different needs. All of these things contribute to make art education an extremely valuable subject.

Istoria ne învață că arta este o parte integrantă a activității umane, că personalitatea omului poate fi pe deplin descoperită și formată numai cu ajutorul și prin intermediul artei. În educarea omului contemporan, alături de știință, arta ocupă un loc important. Aceasta ajută la formarea sentimentelor sale în spiritul umanismului și comunității umane, dezvoltă abilitățile sale creative. În efortul de a educa omul modern, trebuie să ținem cont și de dezvoltarea sensibilității sale estetice, de faptul ca el să fie capabil a utiliza în viața și activitatea sa, experiențele, retrăirile obținute de la comunicarea cu arta. Prin urmare, educația estetică este o parte integrantă a sistemului de educație a tinerei generații.

Anume din acest motiv, nu se poate vorbi despre educația estetică a întregului popor, neluând în considerație dezvoltarea vârstnică a omului. Încă din copilărie, omului i se educă capacitatea de a percepe, a simți, a înțelege frumusețea în viață și artă, dorința de a participa la crearea frumosului. Copilul se alătură activității artistice. La el se formează o anumită relație cu natura, locul de muncă, viața socială, viața de familie, copilul învață să vadă în ele frumosul și să-l creeze independent. O latură a educației estetice este educația artistică, realizată prin intermediul artei.

Astfel, arta, pe de o parte, servește ca mijloc de cunoaștere a lumii înconjurătoare, iar, pe de altă parte, reprezintă un mijloc de educație.

Rolul educației artistice în formarea competențelor tinerilor pentru viață în secolul al XXI-lea a fost recunoscut pe larg la nivel european, fiind elaborată și o Agendă Europeană pentru Cultură, aprobată de Consiliul Uniunii Europene în 2007. Această agendă este conștientă de valoarea educației artistice în dezvoltarea tinerei generații. La fel, au fost realizate mai multe studii la nivel european referitoare la locul și rolul educației artistice în școală.

Unul dintre acestea este *Educația artistică și culturală în școala europeană* (document publicat de *Agenția Executivă de Educație, Audiovizual și Cultură*) [1]. Documentul oferă un tablou general al educației artistice, al disciplinelor artistice sub aspect organizațional, structural și relațional. Referitor la locul disciplinelor artistice în cadrul planurilor de învățământ naționale, studiul constată două modele de includere a acestor discipline în curriculumul școlar:

- când două sau mai multe forme de artă sunt concepute împreună ca o arie distinctă curriculară (de ex. *Arte*);
- când fiecare disciplină artistică este inclusă separat în curriculum.

Aproape jumătate dintre țările participante la studiu au adoptat o abordare integrată a disciplinelor artistice, restul însă, invers, au inclus formele de artă ca discipline separate [cf. 1, p. 23 - 24].

Disciplinele artistice includ: artele vizuale (arta bidimensională, cum ar fi pictura, desenul, și cele tridimensionale, cum ar fi sculptura), muzica (interpretare muzicală, compoziția și evaluarea muzicală), teatrul (interpretarea dramatică, scriere de scenariu și evaluare teatrală), dansul (interpretarea dansului, coregrafie și evaluarea dansului), artele media (elemente artistice și expresive ale media – fotografia, filmul, animația video și pe computer), artizanat (elemente artistice și culturale ale artizanatului – artele textile, țesutul și producerea de bijuterii), arhitectura (arta creării clădirilor, observarea, planificarea și construirea spațiului). Observăm o paletă foarte largă a disciplinelor artistice, practicate în școlile europene. Mai mult chiar, este posibil ca unele școli să ofere toate ariile educației artistice.

În SUA educația artistică presupune studierea a patru obiecte – *Muzica, Drama, Dansul și Artele Vizuale* și este prezentă din grădiniță până în clasa a XII -ea, astfel, că spre finele anului al XII-lea, cel puțin, unul din genurile de artă menționate să fie practicat în mod profesionist. În plus, raportul elaborat în 2010 „*Nici un copil lăsat în urmă: un studiu asupra impactului educației artistice*” [5], recomandă ca artele vizuale să fie la baza educației în școlile publice, iar educatorii din domeniul respectiv să primească resursele necesare pentru asigurarea unei educații de calitate în artele vizuale.

Ne întrebăm, de ce este atât de importantă această educație prin artă, cu precădere cea predată în școală, la ciclul primar și gimnazial? „Poate unicul motiv ar fi cel al deschiderii sufletelor spre cel mai important mod de cunoaștere și anume, cunoașterea sensibilă. În condițiile în care societatea de astăzi se bazează pe rațional, pragmatism, cercetare și știință, omul are nevoie să se afirme din punct de vedere sensibil, să-și valorifice spiritul întrecut de practicile rațiunii care, aproape îl sufocă. Astfel, arta vine tocmai pentru a dezvolta partea sensibilă a vieții, pentru a echilibra lumea fiecăruia într-o societate tot timpul în mișcare și în plină evoluție”, răspunde Mariela Bontaș [2, p. 67]. Prin urmare, dacă n-ar exista arta și educația prin intermediul acesteia, latura emoțională a lucrurilor ar fi accesibilă, probabil, doar la un nivel primitiv al cunoașterii. O școală modernă, însă, trebuie să formeze un om complex care să stăpânească cunoașterea de orice gen.

În această ordine de idei amintim și opinia lui H.Read, care susține că „viața modernă în toată complexitatea ei, angajând profund raționalitatea în detrimentul sensibilității, duce la o dezechilibrare psihică a omului, rolul de „echilibrare” revenindu-i educației prin artă. Pentru că atunci când contemplăm o operă de artă ne proiectăm pe noi înșine în forma acelei opere de artă și simțim într-un chip corespunzător” [4, p. 40].

Aici facem și o rezumare a celor mai benefice funcții ale fenomenelor artistice [Apud M. Bontaș, 2]. Cu aceasta încercăm o elucidare mai completă a importanței primordiale a artei și educației prin artă nu doar pentru individ în parte, ci pentru întreaga societate și pentru toată istoria unei umanități:

- arta realizează convergențe și reglări favorabile acceptării unui influx de informație;
- arta favorizează inserția individului în societate în ansamblul ei și în contextul relațiilor interumane;
- arta duce la identificarea factorilor generatori de tensiuni, dogmatism și angoasă;
- arta permite valorificarea la un nivel superior a sentimentelor;
- arta mărește cota de intercomunicare umană;
- arta contribuie la valorificarea superioară a personalității;

- arta potențează impulsul creator, inovația, invenția;
- arta lărgște aria răspunsurilor la solicitările sociologice;
- arta imprimă aspirații la nivele înalte de trăiri interioare;
- arta invită la înțelegeri complexe ale condiției umane;
- arta determină cunoașterea aspectelor estetice și intrinseci ale realității, descoperind omul, în toată complexitatea lui și întreg universul în cel mai mic detaliu.

Așadar, arta este universală, pentru că se adresează întregii constelații psihice umane și reprezintă hrana interioară a tuturor, chiar dacă unii sunt mai puțin conștienți de acest lucru [2, 26 - 27].

Din aceste considerente, astăzi se optează pentru învățământ fundamentat pe libertatea de expresie, afirmare și creativitate în scopul formării și dezvoltării unei personalități armonioase care să nu ignore aspectul sensibil al lucrurilor. Asume educația artistică contribuie ca toți copiii să fie mai toleranți și mai deschiși, le promovează individualitatea, le susține încrederea personală, le stimulează exprimarea creativă și le îmbunătățește performanțele academice. Implicarea în arte a demonstrat creșterea performanței academice în toate domeniile, nu doar în cel al artei. Mai mult, artele, prin ele însele, sunt discipline de studiu recunoscute pentru modul în care promovează învățarea pentru copii cu nevoi diferite.

Cultura artistică reprezintă, cu siguranță, rezultatul educației artistice și este importantă nu doar pentru individ în parte, ci pentru întreaga societate. Suntem cert convinși că un popor cultivat își dă întotdeauna aportul la perpetuarea valorilor autentice ale unei societăți și la promovarea principiilor de bază și a integrității valorice a culturii. În plus, prin intermediul educației artistice se contribuie, în permanență, la îmbogățirea tezaurului valoric al societății și anume educația artistică oferă acces la cele mai profunde bunuri.

Or, doar prin promovarea valorilor în societatea de azi, vom putea asigura un viitor promițător în societatea de mâine.

Bibliografie

1. Arts and Cultural Education at School in Europe (document published by the Education, Audiovisual & Culture Executive Agency), Eurydice, 2009.
2. Bontaș, M., Formarea spirituală prin artă, Iași, 3D Arte, 2007.
3. Gardner, H., Frames of Mind, The Theory of Multiple Intelligences, 1983.
4. Read, H., Semnificația artei, București, Meridiane, 1969.
5. Sabol, F. R., No Child Left Behind, A Study of Its Impact on Art Education. Purdue University, West Lafayette, Indiana, 2010.